

Onderwerp: Beheer- en inrichtingsplan/Watergebiedsplan Schiermonnikoog, 7 april 2011

Aan de Gemeenteraad

1. Inleiding

Momenteel liggen twee ontwerpplannen ter inzage. Het zijn het Beheer- en inrichtingsplan voor het Nationaal Park en het Watergebiedsplan. Tot 4 mei kunnen zienswijzen worden ingediend.

In de vorige raadsvergadering is de afspraak gemaakt dat een klankbordgroep uit de gemeenteraad een zienswijze zal voorbereiden.

De notitie is als volgt opgezet: eerst wordt een overzicht gegeven van de gevolgde procedures en de relatie met andere plannen.

Vervolgens word enkele concrete onderwerpen genoemd waarover de klankbordgroep een zienswijze heeft aangegeven. Het gaat daarbij om enkele ingrijpende zaken die in de toekomst moeten worden uitgewerkt.

2. Informatie

Voor beide plannen geldt dat een uitvoerig informatietraject heeft plaatsgevonden.

Beheer- en inrichtingsplan

Verschillende onderwerpen in het beheer- en inrichtingsplan zijn in de afgelopen jaren uitvoerig besproken zoals de beweiding en de plannen met betrekking tot de Stuifdijk en de Westerplas.

Recent heeft, voorafgaande aan de vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park, een informatieavond voor de bevolking plaatsgevonden. Daarbij zijn veel vragen gesteld en is nadere informatie gegeven. Tenslotte heeft een inloopdag plaatsgevonden waarbij individuele belangstellen nadere vragen konden stellen.

Watergebiedsplan

In december 2010 is door het Wetterskip Fryslan een informatieavond gehouden over dit plan. De belangstelling hiervoor was groot. Onlangs is een samenvatting van het plan huis aan huis verspreid.

3. Relatie tussen het Beheer- en inrichtingsplan en het Watergebiedsplan

Beide plannen liggen tegelijkertijd ter inzage en dat is niet zonder reden. Het waterbeheer heeft betrekking op het hele eiland; zowel voor het Nationaal Park als daarbuiten. Om de samenhang tussen beide plannen te bevorderen is ervoor gekozen om beide plannen tegelijkertijd in procedure te brengen. De aanbevelingen uit het watergebiedsplan zijn overgenomen in het beheer- en inrichtingsplan voor het Nationaal Park.

U kunt deze vinden op bladzijde 79 van het beheer- en inrichtingsplan.

4. Relatie met Natura 2000 Beheerplan Waddengebied en Noordzeekustzone

Momenteel wordt gewerkt aan beheerplannen op grond van de aanwijzing als Natura 2000-gebied. Deze gebieden overlappen voor een deel het gebied van het Nationaal Park Schiermonnikoog. De belangrijkste punten uit deze beheerplannen zijn opgenomen in het nieuwe beheer- en inrichtingsplan. Vandaar de term BIP-plus. Het watergebiedsplan en de beheerplannen Natura 2000 doorlopen een eigen procedure die tot wijzigingen kunnen leiden.

Onderstaand wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste onderwerpen die aan de orde komen. Daarbij is gekozen voor een korte beschrijving van het onderwerp waarna een zienswijze van de klankbordgroep wordt vermeld

5. Beheer- en inrichtingsplan

Het plan beschrijft wat er de komende twaalf jaar gedaan wordt om de bijzondere waarden van Schiermonnikoog te beheren en te ontwikkelen. Het beschrijft keuzes die veranderingen betekenen voor het eiland. Het plan kent een tweedeling. De hoofdstukken 2 tot en met 4 zijn beschouwend en beschrijvend, ze vormen het fundament voor het eigenlijke plan. De hoofdstukken 5 tot en met 10 gaan over de toekomst. Van hieruit wordt gaandeweg ingezoomd op de maatregelen en monitoring in de komende 6 tot 12 jaar.

Het plan besteed aandacht aan natuur, recreatie, voorlichting & educatie en onderzoek in het Nationaal Park.

5.1. Zienswijze klankbordgroep

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat wordt voortgebouwd op het beheer van de afgelopen jaren. Hiermee kan worden ingestemd. Wel is het van belang dat flexibel met het plan moet worden omgegaan. Hiermee wordt bedoeld dat veranderingen in het beheer en het recreatieve gebruik tijdig in het Overlegorgaan aan de orde komen en met de bevolking worden besproken via de inspraakavonden. Op deze wijze blijft het plan een werkbaar en levend document.

In het plan worden enkele veranderingen voorgesteld die ingrijpend van aard zijn. Weliswaar moeten deze plannen nog worden uitgewerkt doch het is van belang om daarop nu al een zienswijze te geven zodat hiermee rekening kan worden gehouden. Voor alle uitwerkingsplannen geldt dat de klankbordgroep ervan uitgaat dat deze te zijner tijd in de gemeenteraad aan de orde komen.

6. Verruiging van het landschap

Regelmatig is de afgelopen jaren de verruiging van het landschap aan de orde geweest. Grote delen van het duinlandschap groeien dicht met bomen en struiken. De variatie in het landschap neemt af. Hier zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Vanuit recreatief opzicht worden de duinen steeds minder begaanbaar voor wandelaars. Het verminderen van de verruiging en verbossing vraagt om een ander beheer. In de afgelopen jaren is een begin gemaakt met het verwijderen van bomen en struiken. Dit heeft alleen zin als er een vervolgbeheer komt.

Natuurlijke begrazing kan hierin een belangrijke rol spelen mits jaarrondbegrazing plaatsvindt in een lage dichtheid. Belangrijk is dat de toegankelijkheid van het gebied blijft gewaarborgd.

In het plan is aangegeven dat de beheerder in 2012 een begrazingsplan uitwerkt in overleg met de bewoners en de boeren op het eiland.

6.1 Zienswijze klankbord

In het plan wordt een voorzet gedaan voor een kudde voor de jaarrondbegrazing. Genoemd wordt het inzetten van een beheerskudde bestaande uit runderen, paarden en edelherten. Er wordt vanuit gegaan dat er een kudde komt met zo weinig mogelijk sturing. Dat betekent dat de kudde vrij rondloopt in de natuur gedurende het hele jaar.

Binnen de klankbordgroep is geconstateerd dat dit een zeer ambitieuze doelstelling is. Er bestaan twijfels over de uitvoerbaarheid van het plan. Wij noemen de volgende punten:

1. De vraag is gerezen of de inzet van edelherten verstandig is. Om de groep te beheren zullen jaarlijks herten moeten worden afgeschoten. Dit levert doorgaans zeer veel negatieve publiciteit op. Dat past niet bij het imago van het eiland. Dit aspect moet zeer goed worden overwogen.
2. Schiermonnikoog wordt jaarlijks bezocht door bijna 300.000 recreanten die vooral komen om van de natuur te genieten. Velen zullen de confrontatie met loslopend vee niet op prijs stellen. De inzet van een beheerskudde mag geen gevolgen hebben voor de recreatieve beleving van het gebied. Er mogen geen gevaarlijke situaties ontstaan. Dat geldt met name voor het gebruik van ruiterspaden in combinatie met de inzet van paarden bij begrazing.
3. Runderen die vrij rondlopen zullen op zoek gaan naar zoet water. Wanneer het droog is in de zomermaanden is het mogelijk dat ze de Berkenplas opzoeken. Wij vinden dit niet gewenst.
4. Binnen het begrazingsproject zal ook de huidige begrazing van koeien en paarden een plaats moeten krijgen.
5. De klankbordgroep staat op het standpunt dat begrazing een belangrijke bijdrage kan leveren aan het vervolgbeheer maar dringt erop aan om hiermee een voorzichtig begin te maken en de begrazing geleidelijk in te voeren.
6. De klankbordgroep staat op het standpunt dat de gemeenteraad ook in de gelegenheid wordt gesteld om een zienswijze te geven over het uitgewerkte plan

7. Herstel van washover onderzoeken

In het plan wordt voorgesteld om onderzoek te doen naar het herstel van het washovercomplex tussen strandpaal 7 en 10. Dit kan zorgen voor een natuurlijke verjonging en ophoging met vers zand in de achterliggende strandvlakte. Voordat hierover besloten wordt is onderzoek nodig want het verwijderen van een deel van de Stuidijk in een ingrijpende maatregel met grote gevolgen. In 2018 zal hierover een beslissing moeten worden genomen.

7.1 Zienswijze klankbord

Het wordt te vroeg geacht om hierover een zienswijze te kunnen geven. Ook hier is sprake van een ingrijpend plan waarvan de gevolgen goed moeten worden onderzocht. Een definitief standpunt zal worden bepaald nadat alle aspecten in volle omvang duidelijk zijn geworden.

8. Westerplas

De huidige situatie in de Westerplas is vanuit oogpunt van natuurbeheer en waterbeheer ongewenst. De waterkwaliteit is slecht en de natuurwaarden zijn sterk afgenomen. Er moet iets gebeuren. Natuurmonumenten en Vitens zullen voor 2013 het initiatief nemen om een haalbaarheidsonderzoek te laten uitvoeren naar twee ontwikkelingsmogelijkheden:

- Gebied met zoet-zout overgang en invloed vanuit de Waddenzee
- Zoetwaterplas en moeras met hoge natuurwaarden

Op grond van dit haalbaarheidsonderzoek wordt besloten welke keuze gemaakt wordt.

8.1 Zienswijze klankbord

Wat voor de washover van toepassing is geldt ook voor de plannen met betrekking tot de Westerplas. Het is een ingrijpende zaak waarvan de gevolgen goed moeten worden onderzocht. Een definitief oordeel kan pas worden gegeven als de haalbaarheidsonderzoeken zijn uitgevoerd.

9. Kwelderontwikkeling tussen de oude en de nieuwe veerdam.

Aan de zuidkant van het eiland vormt de dijk met de daarvoor gelegde stortsteen een harde overgang tussen zoet en zout. Het plan geeft aan dat onderzoek zal worden verricht in hoeverre het mogelijk is om hier de kweldervorming te bevorderen met gebruikmaking van het zand uit de jachthaven. Met het onderzoek is reeds begonnen.

9.1 Zienswijze klankbord

Het onderzoek naar de mogelijkheden van kweldervorming wordt van harte ondersteund omdat hier sprake kan zijn van een win-win situatie. Hier zijn de mogelijkheden om op korte termijn tot een uitvoeringsgericht project te komen waarin veel natuurwinst zit. Door de aanleg van de kwelder ontstaat een hoogwatervluchtplaats met zoet-zout overgangen en pioniersvegetaties. Bovendien komt er een veel betere overgang van de harde grens van de zeedijk met een laag stortsteen naar het wad. Een kwelder met gerafelde afslagranden past veel beter bij de structuur van dit gebied en vorm tevens een buffer voor de zeekerende functie van de dijk. Het zou als een voorbeeldproject kunnen dienen. Wat de klankbordgroep betreft mag dit plan op korte termijn worden uitgevoerd.

10. Recreatie

Net als in de voorgaande beheersplannen blijft het uitgangspunt voor de recreatie: een minimum aan beperkingen en een minimum aan schade en verstoring. Op Schiermonnikoog blijkt het mogelijk om deze te combineren. Er zijn en blijven volop belevingsmogelijkheden op het eiland. De bestaande padenstructuur en de toegangsregels blijven gehandhaafd, inclusief afsluiting van een deel van het eiland tijdens het broedseizoen.

In bijlage 5a van het plan is een inventarisatie toegevoegd over het bestaande gebruik van recreatieve activiteiten. Plannen voor nieuwe activiteiten en nieuwe ruimtelijke ingrepen die nog niet bekend waren bij het opstellen van het plan, zullen in de toekomst afzonderlijk worden beoordeeld. Een deel van het strand aan het eind van de Badweg is aangewezen als een Activiteitenstrand. Jaarlijks vindt overleg met alle betrokkenen plaats om afspraken te maken.

10.1 Zienswijze klankbord

Geconstateerd wordt dat het bestaande beleid ten aanzien van de recreatie wordt voortgezet. Er wordt voor gepleit om de begrenzing van het activiteitenstrand aan te passen zoals dat met de belanghebbenden is besproken. Dat betekent dat de begrenzing oostwaarts opschuift. De begrenzing loopt dan van de Badweg naar de strandovergang nabij paal 5. Dit heeft verschillende voordelen voor

zowel de natuur als de recreatie. De klankbordgroep pleit ervoor om hierover goed te communiceren met de bevolking en de gasten. Zo mogelijk moet de bebording worden aangepast. Ook moet er voldoende flexibiliteit zijn om op veranderingen te kunnen reageren.

11. Watergebiedsplan

Dit plan heeft betrekking op het hele eiland en bevat de onderbouwing voor het gewenste peilbeheer voor verschillende vormen van grondgebruik. Ook zijn er maatregelen genomen ter verbetering van het watersysteem, zowel onder gewone als extreme omstandigheden. Daarnaast is er een voorstel gedaan voor maatregelen die de waterkwaliteit verbeteren. De plannen zullen in samenwerking met andere partijen worden uitgewerkt. Zo zullen met de agrariërs de maatregelen in de Banckspolder worden besproken. Voor de maatregelen in de natuur zal worden overlegd met de beheerder. Afstemming vindt plaats in de Adviescommissie van het Wetterskip waarin alle partijen zijn vertegenwoordigd.

11.1 Zienswijze klankbord

De leden van het klankbord kunnen zich met de inhoud van dit plan verenigen. Wel wordt ervoor gepleit om bij de uitwerking van het plan de belanghebbenden te betrekken.

Wanneer er sprake is van bijzondere situaties, zoals overmatige wateroverlast, dan moet het mogelijk zijn om op een adequate manier op te treden.

Voorstel

De klankbordgroep adviseert om overeenkomstig het bovenstaande de zienswijzen kenbaar te maken bij het Overlegorgaan Nationaal Park Schiermonnikoog en het Wetterskip Fryslan.

Namens de klankbordgroep.

J. Dijkstra

E.D. de Groot

W.J. Groendijk

J. Hagen